

MEDIJI O ZDRAVSTVU

četvrtak, 06. jun 2024.godine

BLIC- OPASNA ZARAZA ŠIRI SE SRBIJOM! Jedna brojka posebno je alarmantna: Svi novi slučajevi su iz Beograda

RTV- Građani su zdravstveno osigurani i dok čekaju na rešenje o penzionisanju

DNEVNIK- ALARMANTNO! BROMAZEPAM ZAMENIO ŽVAKE Sve više mladih zloupotrebljava lekove za smirenje

DANAS- Ponovo korona, ebola ili ptičji grip: Zašto smo blizu nove smrtonosne pandemije i zbog čega SZO predlaže pandemijski sporazum?

POLITIKA- Briga o zdravlju srca

OPASNA ZARAZA ŠIRI SE SRBIJOM! Jedna brojka posebno je alarmantna: Svi novi slučajevi su iz Beograda

Srbija ni prošle, 2023. godine nije postigla obuhvat vakcinacijom MMR vakcinom protiv malih boginja, zauški i rubele od 95 odsto, koliko je dovoljno da bi se izbegla epidemija. Obuhvat je za svega par procenata veći u odnosu na 2022. godinu.

Najnoviji podaci Instituta za javno zdravlje "Dr Milan Jovanović Batut" pokazuje da je u toku prošle godine postignuti obuhvat MMR vakcinom u drugoj godini života iznosio 84,5 odsto, a pre upisa u prvi razred osnovne škole 91 odsto, što je nedovoljno.

- Ciljne vrednosti obuhvata treba da iznose 95 odsto, kako bi se sprečila cirkulacija uzročnika u populaciji i obolevanje - navodi se u izveštaju "Batuta" o epidemiološkom nadzoru nad malim boginjama.

Morbile još ne jenjavaju u Srbiji. U poslednjih 7 dana morbile su potvrđene kod još 8 osoba u našoj zemlji, i svi su iz Beograda, pokazuje najnoviji izveštaj Instituta za javno zdravlje Srbije "Dr Milan Jovanović Batut". Po njemu, od početka godine a zaključno sa 2. junom male boginje su dijagnostikovane kod ukupno 114 osoba.

U Srbiji su i dalje na snazi pooštrene mere epidemiološkog nadzora, koje traju od 7. februara, a tako će biti sve do isteka perioda dvostruke inkubacije nakon poslednjeg registrovanog slučaja malih boginja.

Najniže vrednosti obuhvata MMR vakcinom, registrovane su u Srbiji tokom 2020. i 2021. godine u poslednjih 20 godina.

Obuhvat ovom vakcinom u drugoj godini života u 2020. godini iznosio je 78,1 odsto, a u 2021. godini svega 74,8 odsto. U 2022. godini bio je nešto viši, 81,3 odsto.

Inače, broj vakcinisanih MMR vakcinom bio je i više nego zadovoljavajući do 2013. godine, a onda je 2014. godine rapidno opao. Procenat od više od 90 odsto vakcinisanih prešli smo posle toga samo 2018. godine, ali smo se opet vratili unazad.

Procenat vakcinisanih MMR vakcinom

2005. - 96 odsto

2006. - 96 odsto

2007. - 97 odsto

2008. - 96 odsto

2009. - 96 odsto

2010. - 96 odsto

2011. - 97 odsto

2012. - 90 odsto

2013. - 93 odsto

2014. - 86 odsto

2015. - 84 odsto

2016. - 81 odsto

2017. - 85,2 odsto

2018. - 93,4 odsto

2019. - 88 odsto

2020. - 78 odsto

2021. - 74,8 odsto

2022. - 81,3 odsto

2023. - 84,5 odsto

Zbog pada kolektivnog imuniteta došlo je do epidemijskog javljanja morbila (nakon 20 godina najveća epidemija u Srbiji sa smrtnim ishodom), koje je tokom 2018. godine uticalo na povećanje vrednosti obuhvata u ciljnim grupama u odnosu na 2017. godinu, ali ne i u propuštenim godištim prema Kalendaru.

Primarijus doktor Slavica Maris, specijalista epidemiologije i načelnica Jedinice za kontrolu i prevenciju zaraznih bolesti u Gradskom zavodu za javno zdravlje u Beogradu rekla je za "Blic" da je ovogodišnje epidemijsko javljanje malih boginja uticalo na to da se u Beogradu poveća malo broj vakcinisanih.

- Zaista je sad veće interesovanje. Ljudi kao da čekaju, pa čim se pojavi neka epidemija od neke zarazne bolesti za koje postoji vakcina, zavlada veće interesovanje, pritom, ne pričam samo o obaveznoj imunizaciji dece. Pre razgovora sa vama, imala sam upit gde mogu odrasle osobe koje nisu zdravstveni radnici i ne pripadaju kategorijama za obaveznu imunizaciju, gde mogu da se vakcinišu. Tako da, zaista vlada veće interesovanje i ovakve situacije nalažu i dodatne revizije kartoteka u domovima zdravlja za decu, koja nisu vakcinisana, i pozivaju se roditelji da im se to naknadno uradi - objasnila je dr Maris.

Prema njenim rečima, sve je ovo posledica, malog, nedovoljnog obuhvata vakcinacijom, tokom trajanja pandemije kovida.

- Jer, svake godine kada imamo decu koja se nisu vakcinisala, taj broj se skuplja iz godine u godinu, i onda u nekom trenutku imamo jako veliki broj dece koja su osetljiva na ovaj virus, a to je, upravo, okidač kada on lako pronalazi put i dovodi do epidemijskog širenja infekcije. Smanjenje obuhvata imunizacijom nije samo zabeleženo u Srbiji, već i u drugim zemljama širom sveta.

Na sreću, otkriva naša sagovornica, u toku 2023. godine, obuhvat vakcinacijom MMR vakcinom malo je poboljšan. Obuhvat prvom dozom koja se daje u drugoj godini života iznosi 88 odsto, a druge, pred polazak u školu, oko 86 odsto.

- Imamo izvesno povećanje ali je sve to nedovoljno u odnosu na očekivani obuhvat koji treba da bude minimum 95 odsto - napominje prim. dr Maris.

Revizija vakcinalne kartoteke i supervizorske posete

Kako bi se predupredila epidemija malih boginja, tokom 2022. godine su su obavljane i revizije vakcinalne kartoteke u službama za zdravstvenu zaštitu dece i omladine, nevakcinisana deca su pozivana, a svaki kontrolni pregled nakon završenog lečenja korišćen je za vakcinaciju dece koja su propuštena da budu vakcinisana po Kalendaru, shodno okolnostima u aktuelnoj epidemiološkoj situaciji kovida 19.

To se radilo i ove sezone s obzirom na to da smo se opet suočili sa epidemijom malih boginja.

Prethodne 2023. godine registrovano je 50 slučajeva morbila u našoj zemlji, od kojih je većina, čak 94 odsto bila nevakcinisana, a po poslednjem izveštaju Instituta "Batut" od početka ove godine morbile su potvrđene kod 114 osoba.

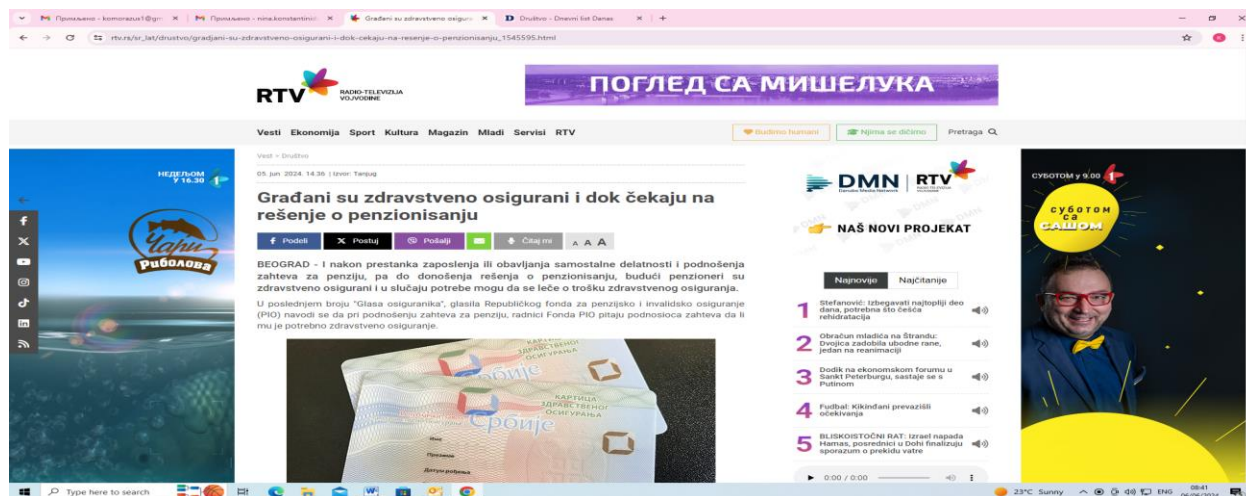
Podsetimo, u poslednjoj epidemiji malih boginja u Srbiji, tokom 2017. i 2018. godine registrovano je oko 5800 obolelih, od kojih je 93 odsto bilo nevakcinisano, nepotpuno vakcinisano ili sa nepoznatim vakcinalnim statusom. Jedna trećina obolelih bila je hospitalizovana zbog težine kliničke slike praćene komplikacijama. U ovoj epidemiji registrovano je 15 smrtnih ishoda među kojima je bilo četvoro dece mlađe od pet godina.

Vakcinacija protiv malih boginja počela 1971. godine

Vakcinacija u Srbiji protiv malih boginja počela je 1971. godine primenom monovalentne vakcine. 1981. godine počela je primena kombinovane vakcine protiv malih boginja i zauški, dok je MMR vakcina (protiv malih boginja, zauški i rubele) počela da se primenjuje od 1994. godine.

Ona se prima u 13. ili 14. mesecu života.

Istovremeno, od 1994. godine započelo je davanje druge doze MMR vakcine, najpre u dvanaestoj, a od 2006. godine u sedmoj godini života, s obzirom na to da oko 5 odsto osoba vakcinisanih samo jednom dozom vakcine ne razvije imunitet protiv malih boginja.

The screenshot shows the RTV website interface. At the top, there's a navigation bar with categories like 'Vesti', 'Ekonomija', 'Sport', 'Kultura', 'Magazin', 'Mladi', 'Servisi', and 'RTV'. A main banner reads 'ПОГЛЕД СА МИШЕЛУКА'. The featured article is titled 'Građani su zdravstveno osigurani i dok čekaju na rešenje o penzionisanju'. The article text states that after stopping employment or self-employment, and submitting a pension application, future pensioners are covered by health insurance until a decision is made. It also mentions that the PIO fund asks applicants if they need health insurance. A sidebar on the right lists 'NAŠ NOVI PROJEKAT' with five items: 1. Stefanović: izbegavati najtopliji deo dana, potrebna slo česica rehidracija; 2. Obratun mladića na Štraburu; 3. Dodik na ekonomskom forumu u Sankt Peterburgu; 4. Fudbal: kikindani prevazišli očekivanja; 5. BLISKOROČNI RAT: Izrael napada Hamas, posrednici u Dohi finalizuju sporazum o prekidu vatre. A video player at the bottom shows a man in a suit and glasses.

Građani su zdravstveno osigurani i dok čekaju na rešenje o penzionisanju

BEOGRAD - I nakon prestanka zaposlenja ili obavljanja samostalne delatnosti i podnošenja zahteva za penziju, pa do donošenja rešenja o penzionisanju, budući penzioneri su zdravstveno osigurani i u slučaju potrebe mogu da se leče o trošku zdravstvenog osiguranja.

U poslednjem broju "Glasa osiguranika", glasila Republičkog fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje (PIO) navodi se da pri podnošenju zahteva za penziju, radnici Fonda PIO pitaju podnosioca zahteva da li mu je potrebno zdravstveno osiguranje.

Ovo pitanje se, navode iz Fonda PIO, postavlja zato što pojedine kategorije osiguranika mogu da ostvare pravo na penziju i bez prestanka osiguranja.

Naime, oni koji nastavljaju da rade i dalje plaćaju doprinose i plaćaće ih i kada ostvare pravo na penziju, pa se za njih, kada je reč o zdravstvenom osiguranju, praktično ništa ne menja.

Slično važi i za one koji su rad prekinuli samo na dan ili nekoliko dana, da bi ostvarili penziju, a znaju da će se vrlo brzo vratiti da rade.

Osiguranici koji su u ovakvoj situaciji nemaju razlog da koriste zdravstveno osiguranje kao penzioneri ili podnosioci zahteva za penziju, osim ako baš u tih nekoliko dana imaju planirane preglede ili neke intervencije.

Svi ostali će, ukoliko na pitanje službenika Fonda PIO da li im je potrebno osiguranje, odgovore da jeste, dobiti neprekidno zdravstveno osiguranje i dok čekaju na rešenje o penzionisanju.

Već pri podnošenju zahteva službenik Fonda će uneti odgovarajuću prijavu na zdravstveno osiguranje i time budućem penzioneru omogućiti da se leči na isti način kao i dok je radio.

Ova prijava postaje validna sledećeg kalendarskog dana, kada bude preuzeta u informacijski sistem koji koriste zdravstvene ustanove, ali građanin ukoliko mu je lečenje potrebno istog dana, može sa potvrdom o podnošenju zahteva za penziju lično otići u nadležnu ispostavu Republičkog fonda za zdravstveno osiguranje (RFZO) gde će se prijava neposredno uneti u sistem RFZO.

Na ovaj način zdravstvene usluge dostupne su mu već istog dana.

Izdana potvrda važi dva meseca a ukoliko po isteku dva meseca podnosilac zahteva za ostvarivanje prava na penziju ne dobije rešenje o penzionisanju, može se obratiti nadležnoj filijali Fonda PIO kako bi ponovo dobio potvrdu.

Iz Fonda PIO navode da je situacija donekle drugačija kod ostvarivanja prava na invalidsku penziju.

Ta razlika zapravo postoji samo kod osiguranika koji zahtev za ostvarivanje prava na invalidsku penziju podnose za vreme privremene sprečenosti za rad, odnosno bolovanja, dok su oni koji su pre podnošenja zahteva prestali da rade, u istoj situaciji kao i ostali podnosioci zahteva za penziju.

Osiguranici koji zahtev za invalidsku penziju podnose dok su na bolovanju nemaju prekid u zdravstvenom osiguranju i njihova situacija je drugačija jer je radi produženja bolovanja i nastavka isplate novčane naknade za vreme privremene sprečenosti za rad potrebno periodično dokazivati status podnosioca zahteva za invalidsku penziju.

Postupak za ostvarivanje prava na invalidsku penziju najčešće traje nešto duže od proseka, jer pravnom delu postupka prethodi medicinsko veštačenje.

U skladu sa uputstvima koja dobiju od ordinirajućeg lekara, podnosioci zahteva koji koriste bolovanje će od Fonda PIO po potrebi tražiti potvrdu da je postupak za invalidsku penziju i dalje u toku.

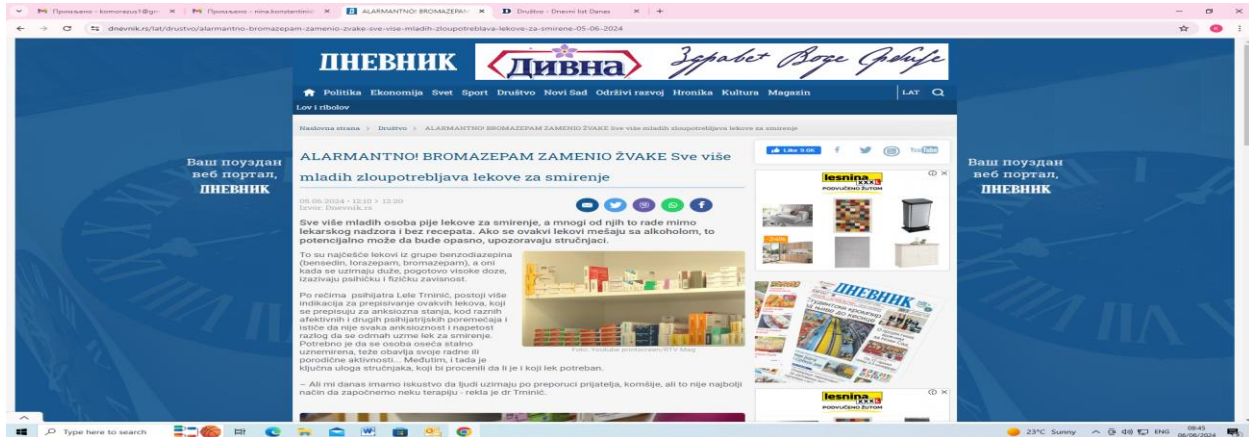
Kada se o pravu na penziju odluči, jedan primerak rešenja se dostavlja

RFZO, radi obaveštenja o okončanju postupka i njegovom ishodu.

Budući penzioneri bi trebalo da znaju i da uz podnosioca zahteva za penziju zdravstveno osiguranje za vreme trajanja postupka mogu da koriste i članovi njihove porodice.

To znači da isti članovi porodice koji su bili zdravstveno osigurani za vreme zaposlenja ili samostalne delatnosti budućeg penzionera, mogu i dalje da budu osigurani sve dok im zakonski propisi to omogućavaju.

To pravo se pre svega odnosi na bračne drugove, kao i decu do određenog uzrasta, uz redovno školovanje.

ALARMANTNO! BROMAZEPAM ZAMENIO ŽVAKE Sve više mladih zloupotrebljava lekove za smirenje

Sve više mladih osoba pije lekove za smirenje, a mnogi od njih to rade mimo lekarskog nadzora i bez receptata. Ako se ovakvi lekovi mešaju sa alkoholom, to potencijalno može da bude opasno, upozoravaju stručnjaci.

To su najčešće lekovi iz grupe benzodiazepina (bensedin, lorazepam, bromazepam), a oni kada se uzimaju duže, pogotovo visoke doze, izazivaju psihičku i fizičku zavisnost.

Po rečima psihijatra Lele Trninić, postoji više indikacija za prepisivanje ovakvih lekova, koji se prepisuju za anksiozna stanja, kod raznih afektivnih i drugih psihijatrijskih poremećaja i ističe da nije svaka anksioznost i napetost razlog da se odmah uzme lek za smirenje. Potrebno je da se osoba oseća stalno uznemirena, teže obavlja svoje radne ili porodične aktivnosti... Međutim, i tada je ključna uloga stručnjaka, koji bi procenili da li je i koji lek potreban.

– Ali mi danas imamo iskustvo da ljudi uzimaju po preporuci prijatelja, komšije, ali to nije najbolji način da započnemo neku terapiju - rekla je dr Trninić.

Kada je o dozi lekova koje daju lekari reč, ona navodi da uglavnom savetuju najmanju dozu koja može da izazove određeno poboljšanje i da se za neke somatske bolesti savetuje da se lekovi uzimaju u kraćem vremenskom periodu.

- Vrlo je opasno da sam pacijent određuje šta pije, koliko pije, u kom vremenskom periodu - rekla je dr Trninić. Ona je upozorila i na to da je kod mladih osoba primetan trend porasta mentalnih oboljenja, anksioznosti, depresivnosti, pogotovo posle pandemije koronavirusa.

- Mladi vrlo često u nekim istraživanjima opisuju da osećaju strah, uznemirnost, da teško odgovaraju zadacima u edukativnoj sferi, da postoje emocionalni problemi, ili problemi u socijalnom funkcionisanju, a nekada i porodični. I beleži se da vrlo rano počinju da uzimaju lek za smirenje - objasnila je dr Trninić, uz jasnu napomenu da se osobama koje duže vreme imaju određene smetnje savetuje da se jave stručnjacima, jer jedino oni mogu pravilno proceniti stanje i napraviti individualni plan tretmana.

Ponovo korona, ebola ili ptičji grip: Zašto smo blizu nove smrtonosne pandemije i zbog čega SZO predlaže pandemijski sporazum?

Koja to nova smrtonosna pandemija pretila posle kovida 19, kada će ona da se pojavi i da li smo spremni, ali i ostale države na planeti, šta je pandemijski sporazum među državama Svetske zdravstvene organizacije (SZO), koji nije potpisan 31. maja, pitanja su koja su ovih dana prošla ispod radara zbog lokalnih i globalnih aktuelnosti.

Važne vesti od pre nedelju dana su da su zemlje članice SZO započele godišnju skupštinu u nadi da će poboljšati globalnu spremnost za smrtonosne epidemije poput kovida 19.

Prema izveštajima svetskih medija, zdravstveni zvaničnici se utrkuju da nateraju svet da pristane na nove načine pripreme i borbe protiv neizbežne buduće pandemije.

Istovremeno, kako je objavljeno, projekat usvajanja „sporazuma“ o pandemiji na sednici SZO pre nekoliko dana odložen je jer su se pojavile nesuglasice oko deljenja informacija o patogenima koji izazivaju pandemije i tehnologiji koja se koristi za borbu protiv njih.

Stručnjaci kažu da će sada najbolja šansa za rešavanje pandemije na skupštini biti predložene izmene međunarodnih zdravstvenih propisa SZO iz 2004. godine, a amandmani bi trebalo da podstaknu zemlje da pojačaju kapacitete za uzbunjivanje, otkrivanje i suzbijanje pandemije i da sarađuju na međunarodnom nivou, navodi se u globalnim medijima.

Pandemijski potencijal imaju virus ptičjeg gripa, ebola, marburška groznica...

U ovom času, kako navode strani i domaći stručnjaci, mnogo virusa i drugih patogena imaju pandemijski potencijal, a neki od njih su avijarna influenza (HPAI) ili poznatija kao ptičji grip, ebola i marburška groznica, ali i korona virusi.

Zoran Radovanović epidemiolog, kaže za Danas da je potreba za pandemijskim sporazumom proistekla iz iskustva sa borbom protiv kovida 19.

„U ovoj pandemiji život je izgubilo bar 25 miliona ljudi u svetu, a uz malo više međunarodne koordinacije i brige za opšti interes taj tragični bilans je mogao da bude znatno manji. Otuda predlog stručnih tela Svetske zdravstvene organizacije (SZO) da se naredna pandemija spremnije dočeka. Sve 193 članice SZO u načelu su se saglasile da je potrebno da se na osnovu stečenih iskustava i uočenih manjkavosti prilagodi i osavremeni Međunarodni zdravstveni pravilnik (usvojen 2005, a stupio na snagu 2007. godine). Sada su se kao problem pojavile pojedine formulacije u nacrtu završnog dokumenta koji je trebalo da bude usvojen poslednjeg dana maja. Neke zemlje smatraju da je tekst suviše razvodnjen da bi bio efikasna osnova za suočavanje sa pretnjama, a druge da je suviše restriktivan“, pojašnjava profesor.

Radovanović: Realna opasnost od nove pandemije

Prema njegovim rečima, realna je opasnost da će u doglednoj budućnosti javiti nova pandemija, poput kovida 19 pre pet ili side pre više od 40 godina.

„Neizvesno je da li će se to desiti za mesec dana ili za 20 godina, ali je svakom razumnom čoveku jasno da pandemija sa kojom smo se sada suočavali nije poslednja u istoriji civilizacije. Potencijal da izazovu narednu pandemiju imaju ebola i marburška groznica, sa smrtnošću između 25 i 90 odsto, ali i zika groznica i groznica doline Rift, od kojih ne umire ni svaki stoti bolesnik. Treba, međutim, imati u vidu da i naizgled bezazlena bolest, zbog masovnosti obolevanja, može da odnese milione života (kovid 19 je, recimo, imao smrtnost znatno manju od jedan odsto)“, kaže taj stručnjak.

Nabraja da trenutno imamo razloga da se bojimo virusa ptičje influence H5N1, koji se pokazao sposobnim da pređe barijeru vrste i zarazi krave, koze i druge životinje, pa da se sa njih prenese na čoveka.

„Ne treba gubiti iz vida ni da se do sada sedam virusa korona prenelo na čoveka. Prva četiri su sada poznata kao izazivači nazeba, ali su doveli do pandemija tokom prethodnih vekova, kada su se prvi put pojavili (prilično tačno može da se odredi period kada se to desilo). U ovom veku iznenadila su nas još tri korona virusa – izazivač teškog akutnog respiratornog sindroma, skraćeno SARS-a 2003, bliskoistočnog respiratornog sindroma, skraćeno MERS-a 2013. i kovida 2019. godine. Ko može da tvrdi da baš ovih dana sa slepih miševa na čoveka nije prenet osmi takav virus sa jakim pandemijskim potencijalom? U pandemiji, kao i u ratu, možemo da uspemo samo ako se zajednički branimo“, napominje Radovanović.

Šekler: Liste mikroorganizama

Virusolog Milanko Šekler, doktor veterinarske medicine sa Veterinarskog specijalističkog instituta Kraljevo, kaže za Danas da se liste mikroorganizama koji imaju potencijal da izazovu pandemiju prave već godinama unazad.

„Najveći pandemijski potencijal uglavnom imaju zoonozni agensi i oni su sigurno tri četvrtine zastupljeni. Zato je neminovna multidisciplinarna saradnja, pre svega, između veterinarske medicine i humane, ali i sa biologima u smislu uloge divljih životinja u celoj toj priči. Iako je ta tema nepopularna, ona je uvek aktuelna što potvrđuje događaj avijarne influence, infekcije koja je meni kao tema najbliža jer se time bavim celog života. Poslednjih godina bilo je neverovatnih situacija po pitanju razvoja, napredovanja i evolucije tog virusa (nama najpoznatijeg podtipa takozvanog ptičjeg gripa H5N1 prim. aut.)“, objašnjava taj stručnjak i dodaje:

Čudni prelasci virusa sa ptica, sisara na čoveka

„Ogromni su gubici divljih životinja, pre svega u Južnoj Americi, pogotovu kod morskih sisara između kojih se virus prenosi lako sa jedne na drugu jedinku. To se dosad smatralo vrlo rizičnom, odnosno da virus počne da se prenosi među pojedinim sisarima. Istovremeno, dosad nikada nisam čuno niti sam to učio na fakultetu, u Americi se desilo da je virus influence počeo da se prenosi između krava. Počeo je da se prenosi sa krava na živinu, sa živine na krave, sa krave na kravu i povremeno, doduše ekcesno, sa krava na ljude. U poslenjih nekoliko meseci imali smo tri slučaja obolelih ljudi, srećom blagi su simptomi. Upravo to jasno ukazuje da virus pelazi sa ptica na sisare, pa na čoveka što pokazuje kako neke stvari mogu da se dese, čak i neočekivano“, ističe naš sagovornik.

Prema njegovim rečima, niko nije očekivao da krave mogu da obole od influence i postanu značajan rezervoar virusa čije se ogromne količine izlučuju putem mleka.

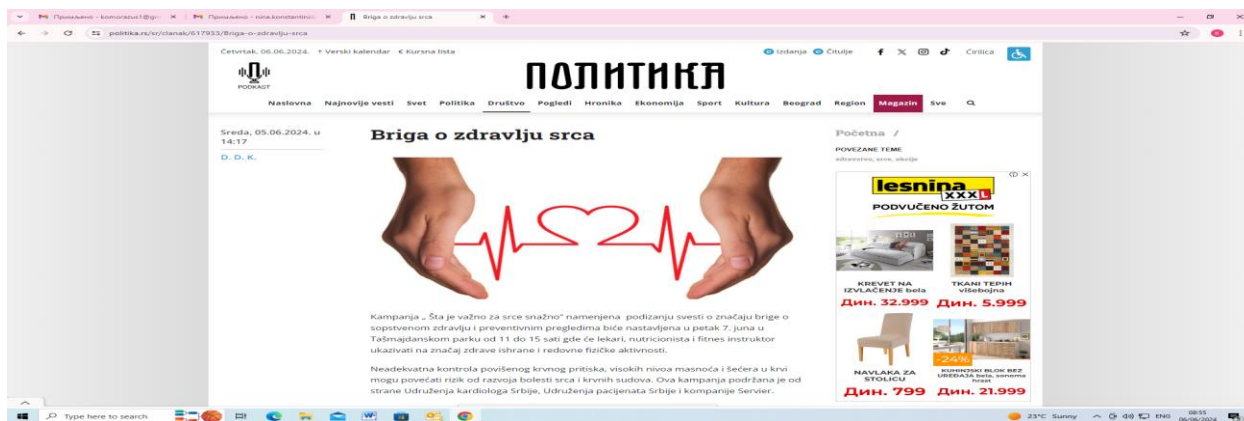
„To se nikada nije desilo“

„To se nikada nije desilo. Ima i dalje. Farmeri koji proizvode mleko imaju veliki broj mlečnih krava u farmama, a na tim mestima žive i mačke. Ispostavilo se da je bilo uginuća mačaka koje su hranjene tim sirovim mlekom. To znači da je virus prelazio sa jedne vrste sisara na drugu“, ističe Šekler.

Dodaje da ove primere daje kao ilustraciju i njima bi trebalo da se bavi struka bez opterećenja javnosti i bez pitanja javnosti.

„Pandemijski sporazum SZO već spada u političke stvari. Odluke koje donosi ta organizacija su na nivou preporuka. Ne postoji telo koje može da natera neku zemlju da sprovodi to što je SZO preporučila“, naglasio je on.

ПОЛИТИКА

Briga o zdravlju srca

Kampanja „Šta je važno za srce snažno“ namenjena podizanju svesti o značaju brige o sopstvenom zdravlju i preventivnim pregledima biće nastavljena u petak 7. juna u Tašmajdanskom parku od 11 do 15 sati gde će lekari, nutricionista i fitness instruktor ukazivati na značaj zdrave ishrane i redovne fizičke aktivnosti.

Neadekvatna kontrola povišenog krvnog pritiska, visokih nivoa masnoća i šećera u krvi mogu povećati rizik od razvoja bolesti srca i krvnih sudova. Ova kampanja podržana je od strane Udruženja kardiologa Srbije, Udruženja pacijenata Srbije i kompanije Servier.